

Asia: VN/10343/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi saaristolaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne lausuntokoosteen laatimista varten

-

Kommenttinne 1–2 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne 3–6 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne 7–8 §:ään sekä niiden perusteluihin

Hallituksen esityksen saaristoliikennettä koskeva säännös rajoittuu koskemaan vain yhteysalusliikenteen järjestämistä ja maksuttomuutta. Myös voimassa olevassa saaristolaissa säädetään vain yhteysalusliikenteestä.

Lakiluonnoksen 7 §:n 4 momentissa todetaan, että yksityistielosseista säädetään yksityistielaisissa.

Yksitystielaisissa ei kuitenkaan varsinaisesti säädetä yksityistielosseista ja -lautoista, vaan lain 3 §:n 1 momentin 9 kohdan tiealueen määritelmäluettelo sisältää ainoastaan maininnan ”lautta laitureineen ja väylineen”. Yksitystielain nojalla on annettu valtioneuvoston asetus, jolla säädetään lauttapaikkojen eli lossien ja lauttojen valtioneuvoston avustuksesta.

Yksitystielain uudistamista koskeva hallituksen esitysluonnos on parhaillaan lausuntokierroksella, eikä siinä esitetä mitään muutoksia, jotka määrittelisivät yksityistielossien ja -lauttojen asemaa.

Näin ollen yksityisten tiekuntien ylläpitämien lossien ja lauttojen toiminnalla ei olisi jatkossakaan pysyvää lainsäädännöllistä turvaa toisin kuin kahdella muulla saaristoliikennemuodolla eli maantielautoilla ja yhteysaluksilla. Mikäli joko saaristolaissa tai yksityistielaisissa ei valmisteltavina olevien lainmuutosten yhteydessä tehdä tarvittavia muutoksia, ne jäisivät edelleen vaille lainsäädännöllistä asemaa.

Yksityistielosseilla ja -lautoilla tehdään ajoneuvoilla vuosittain 210 000 matkaa, kun yhteysalusliikenteellä niitä on 245 000 ja maantielautoilla 1,26 miljoonaa. Yksityistielossit ja -lautat ja niiden käyttäjät eivät siten ole yhdenvertaisessa asemassa kahden muun saaristoliikennemuodon kanssa, vaikka yksityistielossien ja -lauttojen liikennemäärät ovat korkeita, ja alusten käyttäjien kulku mantereelle täysin niiden varassa.

Yksityistielossien ja -lauttojen toiminnan jatkuvuus on ollut viimeksi uhattuna vuonna 2025, kun niiden toiminnan rahoituksesta vuodesta 2026 alkaen saavutettiin poliittinen ratkaisu vasta valtioneuvoston Liikenne 12 päätöksen osana. Vastaava muutos yksityistieasetukseen tai -lakiin on kuitenkin yhä tekemättä.

Yksityistielossien ja -lauttojen lainsäädännöllinen asema ja liikenneyhteyksien valtionavun jatkuvuus on turvattava selkeästi joko saaristolaissa tai yksityistielaisissa.

Jos saaristolakiin ei lakiteknisistä syistä voida lisätä yksityistielossien ja -lauttojen asemaa ja toimintaa turvaavia säännöksiä, tulee niiden asema turvata yksityistielakiuudistuksen yhteydessä ja varmistaa valtionavun jatkuvuus yksityistieasetuksessa, joka ei tämän vuoden alusta alkaen ole sisältänyt enää rahoituksen 80 % vähimmäistasoa.

Yksityistielossityöryhmä korostaa, että yksityistielossit ja -lautat ovat ainoa saaristoliikennemuoto, jonka rahoitukseen myös käyttäjien on osallistuttava sen lisäksi, että alusten operointi on kokonaisuudessaan tiekuntien vastuulla. Muut liikennemuodot eli maantielautat ja yhteysalukset ovat käyttäjille kokonaan maksuttomia ja niiden toiminnasta vastaa valtio.

Kommenttinne 9–10 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne 11–12 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne 13–14 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne vaikutuksista (luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

Saaristolain vaikutusten arvioinnissa käsitellään muun muassa esityksen yhteysalusliikennettä koskevan pykälän vaikutuksia kansalaisiin, talouteen ja yhdenvertaisuuteen. Kun saaristolakia ei uloteta koskemaan yksityistielosseja ja -lauttoja, tarkastelun ulkopuolelle jää kokonaan se, miten yksityistielossien- ja lauttojen jääminen ilman lainsäädännöllistä suojaa vaikuttaa. Niiden käyttäjien kannalta epävarmuus liikenneyhteyksien jatkuvuudesta uhkaa saariston asukkaiden edellytyksiä asua, käydä työssä mantereella sekä harjoittaa maa- ja metsätaloutta ja muuta elinkeinotoimintaa. Kansalaisten yhdenvertaisuuden kannalta kysymys on yksityistielossien ja -lauttojen käyttäjien eriarvoisesta kohtelusta verrattuna muihin saaristoalueisiin ja mantereella asuviin.

Kommenttinne yleisperusteluista (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

-

Kommenttinne saaristoasian neuvottelukuntaa koskevasta valtioneuvoston asetusluonnoksesta

-

Eeva-Liisa Inkeroinen
Saaristoasiain neuvottelukunnan yksityistielossityöryhmä, ryhmä edustaa
kaikkia Suomen yksityistielosseja ja lauttoja